

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки і торгівлі

СИЛАБУС
нормативного компонента

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

підготовки здобувачів

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»

освітньо-наукової програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Луцьк – 2023

Силабус нормативного компонента «Соціальна відповідальність підприємницьких структур» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля», за освітньо-науковою програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Розробник Павлова О.М., д.е.н., завідувач кафедри економіки і торгівлі, професор

Силабус погоджено:
Гарант ОНП
Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність

Олена ПАВЛОВА

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри економіки і торгівлі
Протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Завідувач кафедри
економіки і торгівлі

Олена ПАВЛОВА

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування, 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	Нормативний
Кількість годин/кредитів ECTS 180/6		Рік навчання 1
		Семестр 2
ІНДЗ: немає		Лекції 44 год.
		Практичні (семінарські) 20 год.
		Самостійна робота 104 год.
Мова навчання		Консультації 12 год.
	Форма контролю: екзамен	
	Українська	

II. Інформація про викладача

ППП - Павлова Олена Миколаївна

Науковий ступінь - д. е. н.

Наукове звання - професор,

Посада - завідувач кафедри економіки і торгівлі, професор

Контактна інформація – +80985038484, E-mail: pavlova.olena@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на: <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Соціальна відповідальність підприємницьких структур – це суспільна наука, що вивчає як економічна діяльність впливає на соціальні процеси та формується під їх впливом. Вона аналізує розвиток суспільного побуту, його стагнацію, регрес внаслідок особливостей розвитку своєї локальної, регіональної чи світової економіки.

Об'єктом ОК «Соціальна відповідальність підприємницьких структур» є процес здійснення соціально-економічної політики в умовах ринкової економіки, дослідження підприємницької діяльності в контексті соціальної економіки.

Предметом ОК «Соціальна відповідальність підприємницьких структур» є система економічних знань про соціальний захист населення, проблеми пошуку моделей та механізмів соціальної економіки в Україні, особливо в умовах воєнного часу, нормативно-правове забезпечення соціальної політики, види соціальних стандартів та нормативів.

Пререквізити: Сучасні інформаційні технології у науковій та викладацькій діяльності, Академічна доброчесність та наукова етика. **Постреквізити:** Управління проектами у підприємницькій, торгівельній та біржовій діяльності, Застосування інноваційних методів дослідження у підприємстві, торгівлі та біржовій діяльності.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та вироблення практичних навичок щодо особливостей нормативно-правового забезпечення соціальної політики, види соціальних стандартів та нормативів, формування політики соціального забезпечення працівників малих, великих та середніх підприємств в умовах ринкової економіки, розкриття предмету, завдань, функцій,

методів дослідження соціальної економіки, основ організації соціального захисту соціально вразливих верств населення, особливостей соціального страхування в ринковій економіці, основ організації соціального захисту соціально вразливих верств населення (особи з інвалідністю, безробітні, сім'ї з дітьми).

3. Результати навчання (Компетентності)

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності на основі системного наукового світогляду та загального 6 культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК02. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК04. Здатність до міжособистісної взаємодії

Спеціальні (фахові) компетентності

СК02. Здатність продукувати, обґрунтовувати нові ідеї, гіпотези і моделі та приймати науково обґрунтовані рішення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

СК05. Здатність до критичного переосмислення і розвитку сучасних теорій, методологій, об'єктів досліджень й практик, із застосуванням системного підходу до врахування неекономічних аспектів з різних галузей знань, у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

Програмні результати навчання

РН06. Приймати ефективні, етичні та соціально відповідальні рішення, забезпечувати лідерство, автономність та міжособистісну взаємодію у їх реалізації в професійній діяльності.

РН09. Планувати і виконувати теоретичні та/або емпіричні дослідження з використанням сучасних методів й інструментів, здійснювати критичний аналіз результатів власних або сторонніх досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо проблем у сфері підприємництва, торгівлі, біржової діяльності та дотичних міждисциплінарних напрямів, з дотриманням норм академічної і професійної етики.

РН10. Ініціювати, розробляти, реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявні та/або отримати нові цілісні знання, розв'язувати проблеми підприємництва, торгівлі та біржової діяльності з урахуванням етичних, соціальних, економічних, екологічних і правових аспектів.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Основи формування та реалізації соціальної економіки						
Тема 1. Соціальна економіка як функція державного управління.	27	5	1	20	1	усне опитування. 4 балів
Тема 2. Становлення ринкової економіки в Україні та зміни в соціальній політиці	22	5	1	15	1	усне опитування. 3 балів
Тема 3. Нормативно-правове забезпечення соціальної політики в Україні.	18	5	2	10	1	усне опитування. 3 балів
Тема 4. Планування і	18	5	2	10	1	усне опитування. 3

фінансування розвитку соціальної сфери.						балів
Тема 5. Бідність та людський розвиток.	17	2	4	10	1	усне опитування. 3 балів
Разом за модулем 1	102	22	10	65	5	max 16 балів
Змістовий модуль 2. Соціальна економіка та робота підприємницьких структур						
Тема 6. Соціальний захист підприємництва як система.	12	5	1	5	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 3 балів
Тема 7. Соціальний захист економічно активних підприємницьких структур.	13	5	1	6	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 3 балів
Тема 8. Соціально-трудові конфлікти, їх врегулювання та вирішення.	13	5	1	6	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 3 балів
Тема 9. Соціальне страхування як елемент соціального захисту.	9	2	1	5	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 3 балів
Тема 10. Форми захисту соціально вразливих категорій населення.	11	2	2	6	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 балів
Тема 11. Державна підтримка соціального захисту підприємств.	10	1	2	6	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 балів
Тема 12. Основи формування соціальної політики підприємства.	10	2	2	5	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 балів
Разом за модулем 2	50	22	10	39	7	24 бали
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						60 балів
Всього годин / Балів	180	44	20	104	12	100 балів

5. Завдання для самостійного опрацювання

У процесі виконання самостійної роботи здобувач вищої освіти, використовуючи знання теоретичного матеріалу та набуті прикладні навички за фахом, має продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити та вирішувати актуальні науково-прикладні завдання. Метою самостійної роботи є набуття здобувач вищої освіти практичних навичок щодо засвоєння знань з теорії розвитку інфраструктури товарного ринку, управління діяльністю підприємства в галузі просування, зберігання та продажу товарів і послуг, забезпечення потреб споживачів.

Для виконання роботи здобувач вищої освіти обирає та опрацьовує теоретичне питання.

Теми самостійної роботи

1. Глобалізм сучасної соціальної економіки. Місце України в цьому процесі.
2. Формування середнього класу та його роль в українському суспільстві.
3. Роль соціального партнерства у вирішенні соціальних проблем. Світовий та український досвід.
4. Молодь на ринку праці.

5. Гендерна політика і зайнятість.
6. Бідність і соціальна ізоляція.
7. Соціальні хвороби, спричинені бідністю.
8. Міжнародний досвід боротьби з бідністю.
9. Державні соціальні стандарти України.
10. Еволюція концепції людського розвитку.
11. Економічний та соціальний контексти людського розвитку.
12. Стан і рівень людського розвитку в Україні. Основні причини його зниження.
13. Сутність принципу соціальної справедливості. Світовий досвід.
14. Гендерна політика і соціальний захист.
15. Політика соціальної безпеки людини.
16. Вплив соціальних небезпек на розвиток держави і людини.
17. Історичні засади формування принципів соціального захисту. Досвід для України.
18. Відмінності між ризиком і соціальним ризиком.
19. Багаторівневі пенсійні системи.
20. Програми соціальних послуг.
21. Організація системи соціально-трудоного моніторингу.
22. Безадресні соціальні допомоги.
23. Діяльність недержавних позабюджетних фондів, які проводять економічну політику та соціальний захист.
24. Модель зв'язків із громадськістю для соціальних служб.
25. Нормативно-правова база соціальної економіки.
26. Професіоналізм соціального працівника.
27. Зарубіжний досвід соціальної роботи.
28. Характеристика динаміки розмежування доходів і видатків бюджетів України.
29. Глобалізація соціальної політики.
30. Зміна концепції соціального захисту на межі 19 – 20 століть.
31. Переваги та недоліки радянської системи соціальної політики.
32. Соціально-економічний розвиток і стан соціальної політики України.
33. Концептуальні засади сучасної соціальної політики України.
34. Державна політика доходів в Україні.
35. Соціальний моніторинг.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувач вищої освіти Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі здобувач вищої освіти відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу. Здобувач вищої освіти мають інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. У будь-якому випадку здобувач вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Політика щодо академічної доброчесності Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бали). Обов'язковою є присутність здобувач вищої освіти на модульному та підсумковому контролях. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою

літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Уся література, яку здобувач вищої освіти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувач вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих

V. Підсумковий контроль

На іспит виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Питання та форма проведення іспит у повинні бути визначені у силабусі.

Перелік питань на екзамен

1. Сутність, та функції соціальної економіки.
2. Методи дослідження соціальної економіки.
3. Роль соціального партнерства у вирішенні соціальних проблем. Світовий та український досвід.
4. Молодь на ринку праці.
5. Гендерна політика і зайнятість.
6. Бідність і соціальна ізоляція.
7. Соціальні хвороби, спричинені бідністю.
8. Міжнародний досвід боротьби з бідністю.
9. Державні соціальні стандарти України.
10. Еволюція концепції людського розвитку.
11. Економічний та соціальний контексти людського розвитку.
12. Стан і рівень людського розвитку в Україні. Основні причини його зниження.
13. Сутність принципу соціальної справедливості. Світовий досвід.
14. Гендерна політика і соціальний захист.
15. Політика соціальної безпеки людини.
16. Вплив соціальних небезпек на розвиток держави і людини.
17. Історичні засади формування принципів соціального захисту. Досвід для України.
18. Відмінності між ризиком і соціальним ризиком.
19. Багаторівневі пенсійні системи.
20. Програми соціальних послуг.
21. Організація системи соціально-трудового моніторингу.
22. Безадресні соціальні допомоги.
23. Діяльність недержавних позабюджетних фондів, які проводять соціальну політику та соціальний захист.
24. Модель зв'язків із громадськістю для соціальних служб.
25. Нормативно-правова база соціальної роботи.
26. Професіоналізм соціального працівника.
27. Зарубіжний досвід соціальної роботи.
28. Характеристика динаміки розмежування доходів і видатків бюджетів України.
29. Глобалізація соціальної політики.
30. Зміна концепції соціального захисту на межі 19 – 20 століть.
31. Переваги та недоліки радянської системи соціальної політики.
32. Соціально-економічний розвиток і стан соціальної політики України.
33. Концептуальні засади сучасної соціальної політики України.
34. Соціальний моніторинг.
35. Державна політика доходів в Україні.
36. Формування середнього класу та його роль в українському суспільстві.
37. Глобалізм сучасної соціальної політики. Місце України в цьому процесі.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Лазоренко О., Колишко Р. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності. Посібник із КСВ. К.: Видавництво «Енергія», 2018.- 96с.
2. Бержанір А. Л. Соціальний аудит у системі соціальної відповідальності бізнесу: Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2019. № 23. С. 97-101. 9.
3. Біла І. С., Насікан Н.І. Корпоративна культура як складник соціальної відповідальності бізнесу: Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. - № 5 (16). С. 106-109. 10.
4. Деліні М. М. Соціальний та благодійний маркетинг у системі соціально-економічної відповідальності бізнесу: Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Вип. 27. Ч. 1. С. 135-138. – (Сер. Економічні науки).
5. Дубовик Т. В., Герасимчук Т.А. Поняття та система соціальної комерції. Бізнес Інформ. 2019. № 3. С. 84-90.
6. Зелена М. І. Соціальний пакет на підприємстві машинобудівної галузі як впливовий важіль в системі мотивації. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2018. № 4. С. 70-75.
7. Поплавська О. В. Вплив стратегії корпоративно-соціальної відповідальності на діяльність підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2018. № 4. С. 81-85. 26.
8. Федотова І. В. Обґрунтування корпоративної культури як польового утворення в соціальному просторі підприємства. Економіка транспортного комплексу: зб. наук. пр. ХНАДУ. 2019. Вип. 34. С. 23-39.
8. Міценко Н. Г., Тимків Д. О., Годунько Р. Б. Соціальна відповідальність як основа розвитку кооперативної торгівлі на сільських територіях в умовах адаптації до змін у ринковому середовищі. Підприємництво і торгівля: зб. наук. праць. 2019. Вип. 25. С. 15-24.
9. Мойсеєнко І. П., Куцик В. І., Мойсеєнко І. В. Регулювання соціальної відповідальності підприємництва в Україні : моногр. Львів: вид-во ЛТЕУ, 2020. - 312 с.
10. Павлова О. М., Павлов К. В., Бортнік С. М., Федашко Т. П., Крамар О. Ю. Синергія методологічних підходів до аналізу соціально-економічних систем. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023 рік. Том 8. № 2. С. 187-132. <http://ujae.org.ua/synergiya-metodologichnyh-pidhodiv-do-analizu-sotsialno-ekonomichn-uh-system/>
11. Павлова О. М., Павлов К. В., Спас В. В., Полторак О. В. Моніторинг процесів енергозбереження у соціально-економічних системах. *Всеукраїнський науковий журнал «Актуальні проблеми інноваційної економіки та права»*. № 3, 2023. С. 6-12. URL: <http://apie.org.ua/uk/%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B2-%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%BE%D0%B7%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD>

12. Павлов К.В., Павлова О.М., Ільїн Л.В., Зайчук К.А. Регулювання соціально-економічної активності на регіональних ринках туристичних послуг: монографія. Луцьк: СПД Галяк Ж. В., друкарня «Волиньполіграф», 2021. 170 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/21743>

13. Павлова О. М., Павлова К. В., Куденьчук А. Територіальні аспекти дослідження поняття соціально-економічного розвитку регіону. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк. 2021. №1(25). С. 6-15.

14. Павлова О., Басараб В., Новосад Д., Шабала О. Упровадження соціальних та екологічних інновацій міст Західної України. *Галицький економічний вісник*. 2021. Том 71. № 4. С. 43-49. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.04.04

Інтернет-ресурси

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>
3. Social economy in the EU. European comission. URL: https://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy-eu_en
4. Фондова біржа «Перспектива». URL: <http://fbp.com.ua/>
5. Фондова біржа ПФТС. URL: <https://pfts.ua/>
6. SMIDA: Звітність емітентів URL: <http://smida.gov.ua>